

การพัฒนาาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
DEVELOPMENT OF SYSTEMS AND MECHANISMS TO SUPPORT
STUDENTS BAN LAEM SCHOOL UNDER PHETCHABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹สุนิสา ทองอยู่, ²อัญชณา พานิช และ ³กาญจนา บุญส่ง
¹Sunisa Thongyoo, ²Anchana Panich and ³Kanchana Boonsong

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

¹Snskatz@gmail. ²anchana.pan@mail.pbru.ac.th
³kan.kanchanaboonsong@gmail.com

Received : December 30, 2023; **Revised** : March 27, 2024; **Accepted** : April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหาาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลม ผู้นำท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ศึกษาปัญหาของระบบและ กลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบประเมินระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบสอบถาม คุณภาพชีวิตนักเรียน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.67-1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิเคราะห์ ข้อมูลโดยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ชั้นที่ 1 การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่สามารถเก็บข้อมูลของนักเรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน ไม่มีรูปแบบหรือ เครื่องมือสอบถามที่มีรายละเอียดและครอบคลุม เพื่อจะได้ทราบปัญหาของเด็กได้ทุกด้าน ชั้นที่ 2 ด้านการคัดกรอง โรงเรียนไม่ได้จัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล และรายห้องเรียน ชั้นที่ 3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน โรงเรียนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

นักเรียนได้ครบทุกกลุ่มและทุกคน ขั้นที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไข โรงเรียนยังไม่มีฝ่ายสนับสนุนที่ชัดเจนที่จะให้คำปรึกษา กรณีของนักเรียนที่เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม ขั้นที่ 5 การส่งต่อ โรงเรียนยังขาดการส่งต่อที่เป็นระบบ เช่นยังไม่มีบันทึกการส่งต่อ ทั้งภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยพัฒนาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแหลม 2) การพัฒนาระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 การพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแหลม ผลการวิจัยพบว่า ได้ขั้นตอน 8 ขั้นตอน และสามารถรวบรวมด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการประมวลข้อสรุปผลเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ชั้นวางแผนระบบ ($\bar{X}=4.58, S.D. 0.44$) ขั้นที่ 2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.78, S.D. 0.44$) ขั้นที่ 3 การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.69, S.D. 0.50$) ขั้นที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X}=4.50, S.D. 0.64$) ขั้นที่ 5 การป้องกันและแก้ไข ($\bar{X}=4.70, S.D. 0.48$) ขั้นที่ 6 การส่งต่อ ($\bar{X}=4.47, S.D. 0.62$) ขั้นที่ 7 การประเมินระบบ ($\bar{X}=4.40, S.D. 0.60$) ขั้นที่ 8 การสรุปรายงานผล ($\bar{X}=4.33, S.D. 0.69$) จากการพัฒนาและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกขั้นตอนอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินคุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย ด้านสุขภาพร่างกาย ($\bar{X}=4.83, S.D. 0.35$) ด้านจิตใจ ($\bar{X}=4.53, S.D. 0.52$) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ($\bar{X}=4.78, S.D. 0.41$) ด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.62, S.D. 0.49$) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ระบบและกลไก; ดูแลช่วยเหลือนักเรียน; คุณภาพชีวิต

Abstract

The purposes of this research were to; Study of system problems and mechanisms to support students. Ban Laem School is under the office of Phetchaburi Educational Area District 1. Teachers and educational personnel of Ban Laem School Local Leaders School Board Member 60 parents The research tool is an interview form to study the problems of the system and mechanisms of care and support for students. Student Support System and Mechanism Assessment Student Quality of Life Questionnaire Content accuracy 0.67-1.00 Data was collected by analyzing data by percentage statistics. Mean and standard deviation The results showed that Step 1 is knowing students individually. It is not possible to collect student data covering all aspects. There is no detailed and comprehensive inquiry format or tool to know all aspects of the child's problem. Step 2: Screening The school does not provide a summary of the screening results and assists students individually and by class. Step 3: Promotion and Support The school has not been able to organize activities to promote all groups and all students. Step 4: Prevention and Correction The school does not yet

have a clear support to provide counseling. Cases of students with behavioral problems
Step 5: Forwarding The school still lacks systematic referrals, for example, there is no record of referrals both inside the school and outside the school. The researcher developed systems and mechanisms to view and assist students at Ban Laem School.

2) Development of systems and mechanisms for student support Ban Laem School is under the office of Phetchaburi Educational Area District 1 Development and improvement of system operations and mechanisms to support students at Ban Laem School. The results showed that 8 steps were obtained and could be compiled by analyzing the content from the processing of conclusions on a component-by-component basis. Step 1: System Planning ($\bar{X}=4.58, S.D.0.44$) Stage 2: Knowing students individually ($\bar{X}=4.78, S.D.0.44$) Stage $\bar{X}=3$: Screening students (4.69, S.D. 0.50) Stage 4: Promotion and Development ($\bar{X}=4.50, S.D.0.64$) Stage 5: Prevention and Correction ($\bar{X}=4.70, S.D.0.48$) Stage 6: Forwarding ($\bar{X}=4.47, S.D. 0.62$) Stage 7: \bar{X} =System Evaluation (4.40, S.D. 0.60) Stage 8 : Summary of Report ($\bar{X}=4.33, S.D. 0.69$) From the development of systems and mechanisms to support students at all stages at the highest level. Ban Laem School, Phetchaburi Primary Education Area Office District 1: Physical Health ($\bar{X}=4.83, S.D. 0.35$), Mental ($\bar{X}=4.53, S.D. 0.52$), Social Relations ($\bar{X}=4.78, S.D.0.41$) Learning ($\bar{X}=4.62, S.D. 0.49$) overall is at the highest level.

Keywords : Systems and Mechanisms.; Student support; Quality of life

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนอง และรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคน ระบบการศึกษาแบบทวิภาคีโดยภาพรวมระบบการศึกษา ยังมีปัญหาด้านคุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และการผลิต กำลังคนตามความต้องการของ

ประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 , น.1)

สภาพปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ปรากฏผลการดำเนินงานของครูประจำชั้นให้ครอบคลุมทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล วิธีการและเครื่องมือที่ครูนำมาใช้เพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ การเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม การตรวจสอบสภาพของกรมอนามัย ซึ่งเครื่องมือในการเก็บข้อมูลยังไม่ครอบคลุมด้านอารมณ์ สังคม จึงส่งผลให้ขั้นตอนที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ซึ่งครูประจำชั้นเป็นผู้พิจารณาข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ของมาตรฐานไม่ถูกต้อง หรือตัวชี้วัดที่ใช้ในการจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน ส่งผลให้ขั้นตอนที่ 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ซึ่งครูประจำชั้นไม่สามารถแยกจำแนกนักเรียน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้สัมพันธ์กับนักเรียนที่มีปัญหาถูกต้อง ส่งผลต่อเนื่องในขั้นตอนที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูประจำชั้นจะไม่สามารถป้องกันและแก้ปัญหาของนักเรียนได้ถูกจุดและการทำงานโดยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครองได้น้อย ทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบปัญหาของนักเรียนโดยแท้จริง ส่งผลให้ ขั้นตอนที่ 5 ด้านการส่งต่อ เมื่อครูประจำชั้นไม่ทราบปัญหาของนักเรียนที่แท้จริง การส่งต่อในการรักษาความผิดปกติของนักเรียนไม่ถูกต้อง และด้วยโรงเรียนบ้านแหลม ยังขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น จิตแพทย์ และครูแนะแนว โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จึงต้องหาวิธีจัดกระบวนการทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กนักเรียนทุกด้าน นอกจากการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนบ้านแหลมได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานักเรียน สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้นอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ในฐานะที่ทำงานในฝ่ายบริหารทั่วไป และเป็นครูประจำชั้น โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้รับผิดชอบ ทำหน้าที่หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยตรง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลือ มีพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นที่มุ่งหวังของสังคมต่อไปในภายภาคหน้า ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสมควรที่จะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหานักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เพราะระบบการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน เพื่อการดำเนินงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหา นักเรียนของโรงเรียนบ้านแหลมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- ศึกษาสภาพปัญหา ระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมเพชรบุรี เขต 1
- การพัฒนา ระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมเพชรบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารบุคลากรครูและผู้ปกครอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านแหลม จำนวน 28 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ปกครอง จำนวน 26 คน รวม 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ การศึกษาปัญหาและความต้องการการพัฒนา ระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม

2.2 แบบประเมิน ระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมเพชรบุรี เขต 1

2.3 แบบสอบถาม คุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมเพชรบุรี เขต 1

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 นำเสนอดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนาระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
ขั้นที่ 1 การวางแผนระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
1	มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.43	0.533	88.67	มาก
2	มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ดำเนินงานคณะกรรมการโรงเรียน	4.85	0.36	96.30	มากที่สุด
3	มีการศึกษาปัญหาสภาพแวดล้อมและบริบทของนักเรียน	4.30	0.619	86.00	มาก
4	มีการวางแผนรวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียนและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน	4.70	0.462	94.00	มากที่สุด
5	มีปฏิทินการปฏิบัติงานระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.61	0.64	92.30	มากที่สุด
รวม		4.58	0.44	91.45	มากที่สุด
ขั้นที่ 2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
6	มีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.82	0.39	96.30	มากที่สุด
7	มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.78	0.42	95.70	มากที่สุด
8	มีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.67	0.60	93.30	มากที่สุด
9	มีการบันทึกการตรวจสอบสภาพและทำระเบียบสุขภาพรายบุคคล	4.78	0.42	95.70	มากที่สุด
10	มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.85	0.36	97.00	มากที่สุด
รวม		4.78	0.44	95.60	มากที่สุด
ขั้นที่ 3 การคัดกรองนักเรียน					
11	มีการใช้ระเบียบสะสมเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.68	0.50	93.70	มากที่สุด

12	มีการใช้แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.48	0.70	89.00	มาก
13	มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง (SDQ) โดยให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียน	4.77	0.43	95.30	มากที่สุด
14	มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง (SDQ) โดยให้ครูประเมินนักเรียน	4.78	0.42	95.70	มากที่สุด
15	มีการใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.72	0.45	94.30	มากที่สุด
รวม		4.69	0.50	93.60	มากที่สุด
ขั้นที่ 4 การส่งเสริมนักเรียน					
16	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน	4.47	0.65	89.30	มาก
17	มีการจัดแนวทางการจัดกิจกรรม และมีคู่มือการโฮมรูมแต่ละครั้ง	4.50	0.60	90.00	มากที่สุด
18	มีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.67	0.48	93.30	มากที่สุด
19	มีสถานที่ให้จัดกิจกรรมโฮมรูม โดยจัดให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน	4.42	0.74	88.30	มาก
20	กิจกรรมที่จัดในกิจกรรมโฮมรูมล้วนเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	4.45	0.72	89.00	มาก
รวม		4.50	0.64	89.98	มากที่สุด
ขั้นที่ 5 การป้องกันและแก้ไขปัญหา					
21	มีการจัดให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการให้การช่วยเหลือนักเรียน	4.65	0.48	93.00	มากที่สุด
22	มีการจัดให้มีกิจกรรมซ่อมเสริม	4.68	0.47	93.70	มากที่สุด
23	มีการจัดให้มีกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่น การประชุมผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน	4.82	0.39	96.30	มากที่สุด
24	มีการติดตามช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.77	0.43	95.30	มากที่สุด
25	มีการดำเนินการให้มีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.57	0.65	91.30	มากที่สุด
รวม		4.70	0.48	93.92	มากที่สุด

ชั้นที่ 6 การส่งต่อ					
26	กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านร่างกาย มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูพยาบาล	4.60	0.53	92.00	มากที่สุด
27	กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรมทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อให้ครูผู้เชี่ยวชาญดูแลช่วยเหลือ	4.53	0.60	90.70	มากที่สุด
28	กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อนทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต	4.52	0.50	90.30	มากที่สุด
29	มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อส่งต่อเด็กที่มีปัญหา	4.30	0.77	86.00	มาก
30	มีการติดตามนักเรียน ที่ถูกส่งต่อภายนอกทุกกรณีและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ	4.38	0.72	87.70	มาก
รวม		4.47	0.62	89.34	มาก
ชั้นที่ 7 การประเมินผล					
31	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.57	0.50	91.30	มากที่สุด
32	มีการดำเนินการประชุมประเมินระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.60	0.49	92.00	มากที่สุด
33	มีการสรุปผลการดำเนินการประเมินคุณภาพระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.33	0.66	86.70	มาก
34	มีการบันทึกผลการประเมินคุณภาพระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.20	0.68	84.00	มาก
35	มีเอกสาร หลักฐานในการประเมินผลคุณภาพระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.28	0.67	85.70	มาก
รวม		4.40	0.60	87.94	มาก
ชั้นที่ 8 รายงานผล					
36	มีการรายงานผลระหว่างดำเนินการ	4.50	0.62	90.00	มากที่สุด
37	มีการประชุมรายงานผลระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.43	0.67	88.70	มาก
38	มีการสรุปผลการดำเนินงานระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.22	0.72	84.30	มาก
39	มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการ	4.25	0.77	85.00	มาก
40	มีการนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	4.23	0.67	84.70	มาก
รวม		4.33	0.69	86.54	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการพัฒนาาระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ภาพรวมทั้ง 8 ขั้นตอน การพัฒนาาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแหลม 3 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อย คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคัดกรองนักเรียน

อภิปรายผล

จากผลวิจัยการพัฒนาาระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์การพัฒนาาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จากการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 การพัฒนาาระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านแหลมเป็นอย่างไร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้เชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูโรงเรียนบ้านแหลม โดยพิจารณาจากประเด็นสภาพปัญหาในแต่ละองค์ประกอบของดำเนินการระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนบ้านแหลม มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นที่มีค่าทางสถิติเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 5 ขั้นตอน นำมาตั้งเป็นประเด็นในการสนทนา ซึ่งสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแหลม ได้ขั้นตอนสรุป 8 ขั้นตอน และสามารถรวบรวมด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการประมวลข้อสรุปเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนระบบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.58$, S.D. 0.44

ขั้นที่ 2 ขั้นรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.78$, S.D. 0.44

ขั้นที่ 3 ขั้นคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.69$, S.D. 0.50

ขั้นที่ 4 ขั้นส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.50$, S.D. 0.64

ขั้นที่ 5 ขั้นการป้องกันและแก้ไข โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.70$, S.D. 0.48

ขั้นที่ 6 การส่งต่อภายนอกและภายในโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.47$, S.D. 0.62

ขั้นที่ 7 การประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.40$, S.D. 0.60

ขั้นที่ 8 การรายงานผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.33$, S.D. 0.69

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 คุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนบ้านแหลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสุขภาพร่างกาย $\bar{X}=4.83$, S.D. 0.35 ด้านสัมพันธภาพสังคม $\bar{X}=4.78$, S.D. 0.41 ด้านการเรียนรู้ $\bar{X}=4.62$, S.D. 0.49 และด้านจิตใจ $\bar{X}=4.53$, S.D. 0.52

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การพัฒนาาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านแหลมให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านสังคมคุณธรรมจริยธรรม ต้องขับเคลื่อนบุคลากร วิธีการ และเครื่องมือเพื่อให้มีข้อมูลของนักเรียนในการศึกษาการรู้จักนักเรียน คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมนักเรียน ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ และส่งต่อปัญหากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการและเครื่องมือโรงเรียนบ้านแหลม ดำเนินการพัฒนาาระบบและกลไกดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผนระบบ ขั้นที่ 2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ขั้นที่ 3 การคัดกรองนักเรียน ขั้นที่ 4 การส่งเสริมสนับสนุน ขั้นที่ 5 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 6 การส่งต่อนักเรียน ขั้นที่ 7 การประเมินระบบ ขั้นที่ 8 การสรุปและรายงานผล โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนด้านการเรียนการสอนแล้ว การดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านครอบครัวและการระบอบของสารเสพติดตลอดจนการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียดซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกายสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *แนวปฏิบัติงานแนะแนว: ตาแผนพัฒนาการแนะแนว*

กระทรวงศึกษาธิการระยะที่2 (พ.ศ. 2540 -2544). กรุงเทพฯ : ศรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการ แนวคิดและทิศทาง ใน*

การดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

- กระทรวงศึกษาธิการ(2559) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 1-2
- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพจิต
- กรมสุขภาพจิต สำนักพัฒนาสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่1 -2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -6)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก.
- รัตนาภรณ์ สมบูรณ์, (2556). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์., มหาวิทยาลัยขอนแก่น)ราชบัณฑิตยสถาน. (2546) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- วิราภรณ์ ส่งแสง.(2559) “รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.” บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย นอร์ธ กรุงเทพ.

